

Asia: VN/30542/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 3 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomen Yrittäjät katsoo, että luonnoksen taustalla olevan muutospäätöksen ("Omnibus 1") tavoitteet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Kestävyyseraportoinnin toteutuksen aiheuttamasta hallinnollisesta taakasta saadut kokemukset puoltavat erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rajaamista raportointivelvoitteiden ulkopuolelle. Lopulliset soveltamisrajat selviävät EU:ssa käynnissä olevassa neuvotteluprosessissa ja Omnibus 1 mukaiset soveltamisrajat tulee päivittää vastaavasti myös kansalliseen lainsäädäntöön.

Suorien raportointivelvoitteiden lisäksi Suomen Yrittäjät pitää keskeisenä Omnibus 1:n tavoitetta huomioida nykyistä paremmin pk-yrityksiin kohdistuvat epäsuorat vaikutukset eli ns. valumaefekti, jossa suuryrityksille asetetut velvoitteet valuvat erilaisilla sopimuskäytännöillä toimitusketjussa toimivien pienempien yritysten toteutettavaksi. Tältäkin osin luonnoksen ehdotukset raportoitavien yritysten tiedonsaantioikeuksien rajoittamisesta ovat perusteltuja ja kannatettavia.

Lopullista lainsäädäntöehdotusta ei voida antaa ennen kuin Omnibus 1 koskevat kolmikantaneuvottelut on saatettu EU:ssa päätökseen. Lopullisten EU-säännösten tavoitteiden toteutuminen tulee toisaalta olemaan riippuvainen myös sääntelyn perusteella muotoutuvista markkinakäytännöistä. Tästäkin syystä Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että muutospäätöksen implementoinnin yhteydessä sääntelyn systemaattiseen selkeyteen ja ymmärrettävyyteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tätä tarkoitusta palvellakseen Suomen Yrittäjät esittää eräitä huomioita ja ehdotuksia.

1. Kestävyyssraportointia koskevien säännösten soveltamisala (KPL 3:1a.6 sekä 7:1.7)

Suomen Yrittäjät puoltaa systematiikkaa, jossa kestävyysraportointia koskevat standardit ja muut velvoitteet soveltuvat täysimääräisesti kuhunkin kestävyysraporttiin, jonka yritys on päättänyt antaa osana toimintakertomustaan. Merkitystä toisin sanoen ei ole sillä, onko toimintakertomuksen osana esitetty kestävyysraportti laadittu vapaaehtoisesti vai lainsäädännön pakottamana.

Se sijaan, jos yritys päättää julkaista omaa toimintaa koskevia kestävyysseikkoja toimintakertomuksen ulkopuolella, kyse on lähtökohtaisesti vapaa-ehtoisesta ja vapaamuotoisesta tiedonannosta, joka on kunkin yrityksen vapaan päätöksenteon piirissä. Tietojen julkaisemisen apuna yrityksillä on käytössään erilaisia raportointiviitekehyksiä, kuten komission suosittelema vapaaehtoinen raportointistandardi ("VSME").

Edellä kuvattua systematiikkaa vasten ehdotettu KPL 3 luvun 1a § 6 momentti vaikuttaisi tarpeettomalta. Tarkoituksenmukaisempaa voisi olla, että pykälässä säädetään kestävyysraportin julkaisevia yrityksiä nimeämään ko. raportti selkeästi kestävyysraportiksi, jolloin myös raportin lukijalle on selvää, mitä säännöksiä sitä laatiessa on noudatettu.

Ottaen huomioon, että yksittäisten kestävyysseikkojen vapaaehtoinen ilmaisu toimintakertomuksessa ei liene jatkossakaan kiellettyä, ja erityisesti ottaen huomioon, että kestävyysseikoiksi laskettavan tiedon määrittely ei ole yksiselitteistä tai tarkkarajaista, niin ei ole mielekästä sitoa tähän erityisiä selityselvoitteita muille kuin raportointivelvollisille yrityksille tai yrityksille jotka haluavat vapaaehtoisesti sitoutua kestävyysraportointia koskevaan normistoon.

Ylipäättään tulisi välttää tilannetta, jossa asetetaan velvoitteita yrityksille, joilla ei ole lakiin perustuvaa raportointivelvoitetta ja jotka eivät ole muutoinkaan julkaisseet tietoa nimenomaisesti kestävyysraporttina. Kestävyysraportointi-direktiivin systematiikassa ei esiinny velvoitteita muille kuin raportointivelvollisille.

Ehdotettu 7 luvun 1 § 7 momentti vaikuttaisi niin ikään tarpeettomalta. Yksin jo se, että kestävyysraportti on otettu osaksi toimintakertomusta, ilmaisee johdon päätöksen asiassa ja sitä seuraavien velvoitteiden hyväksymisestä. Kestävyysraportin vaatimukset ovat siten laajat ja yksityiskohtaiset, ettei tahatonta tulkinnanvaraisuutta tai sekaannusvaraa voi olettaa syntyvän.

2. Varmennus (tilintarkastuslain 3 luku)

Edellä todetun mukaisesti kestävyysraportin varmennusta koskevat vaatimukset on perusteltua pitää samanlaisina kaikille yritysten toimintakertomuksensa osana julkaisemille kestävyysraporteille. Vaatimukset tukevat kestävyysraporttien nauttimaa julkista luotettavuutta.

Tätä vastoin yrityksen muutoin antamien, so. vapaamuotoisten kestävyystietojen osalta vastaavia varmennusta koskevia vaatimuksia ei ole sen enempää se osalta, mitä tietoja pitää varmentaa kuin senkään osalta, mitkä tahot ovat kelpoisia varmentajiksi. Sikäli kun yritys raportoi tietoja osana jotain raportointiviitekehystä tai muuta kolmannen osapuolen ohjelmaa, osallistuminen ko. viitekehykseen tai ohjemaan voi edellyttää jonkinlaista ko. viitekehyksessä määriteltä varmennusta tai todennettavuutta. Komission vapaa-ehtoista raportointia koskevassa suosituksessa ("VSME") tällaista varmennusvaatimusta ei ole.

Luonnoksessa ei toisaalta esitetä rajoituksia kestävyysraportointivelvollisten mahdollisuuksille vaatia kestävyystietojen varmentamista toimitusketjuun kuuluilta yrityksiltä. Ottaen huomioon, että varmennuksesta voi aiheutua merkittäviäkin kustannuksia, vapaaehtoisesti annettavien tietojen varmennukselle ei tulisi asettaa ylimitoitettuja vaatimuksia. Sääntelyssä tulisi myös varmistaa, että varsinaisen kestävyysraportin varmennus tapahtuu raportointivelvollisen esittämän tiedon ja raportoinnin taustalla olevan tietomateriaalin puitteissa. Hallinnollisen taakan ja Omnibus 1:n tavoitteiden näkökulmasta on ongelmallista, jos kestävyysraportointia koskevat varmennusvaatimukset valuvat toimitusketjussa organisaatiolta toiselle erilaisina sopimus pohjaisina varmennusvaatimuksina ilman tapauskohtaista tarkoituksen mukaisuusharkintaa.

3. Tiedonsaannin rajoittaminen

Suomen Yrittäjät katsoo, että lähtökohtana muutosdirektiivissä on se, että muille kuin kirjanpitolaissa nimenomaan määritellyille raportointivelvollisille yrityksille kestävyystietojen julkistaminen on täysin vapaaehtoista (ellei muusta sääntelystä, kuten taloudellista raportointia koskevista säädöksistä, muuta johdu). Vastaavasti tietojen toimittaminen esimerkiksi toimitusketjussa kuuluu lähtökohtaisesti yritysten sopimusvapauden piiriin.

Jotta toimitusketjun vahvimmat sopimusosapuolet eivät voisi käyttää sopimusvapautta sanellakseen toimitusketjun toisille osapuolille raportointivelvoitteet ylittäviä tietovaatimuksia, Omnibus 1:een sisältyy säännöksiä tiedonsaantipyyntöjen rajoittamiseksi. Omnibus 1:n tavoitteena on rajoittaa pk-yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Suomen Yrittäjät pitää muutosdirektiivin tavoitetta perusteltuna ja ehdotusta sitä myöten kannatettavana. Tavoitteet huomioiden luonnoksen sääntelyehdotus voisi olla muotoilultaan selkeämpi.

- Säännöksistä tulisi selkeämmin käydä ilmi oikeussääntö, jonka mukaan ehdotettu säännös ei velvoita muita kuin raportointivelvollisia yrityksiä julkistamaan tai toimittamaan mitään kestävyystietoja.

- Säännöksen estämättä muut kuin raportointivelvolliset yritykset voivat jatkossakin vapaaehtoisesti sitoutua julkaisemaan kestävyystietoja tai toimittamaan niitä sidosryhmilleen haluamassaan laajuudessa.
- Omnibus 1 kuitenkin rajoittaa sitoumuksia, jotka koskevat muita tietoja kuin komission VSME-standardissa määriteltyjä kestävyystietoja; tällaiset VSME-standardin ylittävien tietojen toimittamista koskevat sopimukset tai vaatimukset on katsottava lähtökohtaisesti pätemättömiksi, kun vastapuolena on kestävyysraportointivelvollinen yritys. Tämä ei kuitenkaan estä yrityksiä halutessaan toimittamasta sidosryhmilleen myös tietoja, jotka eivät sisälly VSME-standardiin.
- Vastaavat rajoitteet soveltuvat myös kestävyysraportointivelvollisten yritysten kestävyysraporttien varmennukseen. Toisin sanoen varmentajilla ei myöskään ole erityistä kyselyoikeutta seikoista, joihin raportoivalla yrityksellä ei ole tiedonsaantioikeutta.

Soveltamiskäytäntöjen ja velvoitteiden ymmärrettävyyden näkökulmasta mm. edellä mainittuja seikkoja koskeva säännökset tulisi esittää mahdollisimman selkeästi.

Turunen Antti
Suomen Yrittäjät ry